

Историја као позив¹

Потпуна, дубока посвећеност научном и педагошком раду обележава професионални и лични пут професора Андреја Митровића – од његових првих, почетничких корака до данас. Без сумње, он спада међу ретке српске историчаре који су успели, захваљујући огромном истраживачком напору, високом квалитету и значају постигнутих научних резултата, да изборе високо место у друштву оних делатника историографске струке који су обележили европску историографију у неколико последњих деценија препознатљивим знацима.

Његово бављење историјом се може најбоље обухватити речју „позив“, као потпуна, страсна посвећеност, у његовом случају науци, истраживању, сталном критичком преиспитивању постигнутих резултата. Ову своју страну професионалних и личних интересовања није делио од рада са студентима. У краткој напомени на крају једне од својих књига сажео је оно што се може назвати његовим научним credo: „Историје доиста нема без људи, а људи у историји никако нису апстрактни него јединке које су психолошки и друштвено најтешње везане за своје време“.

Његова стална настојања да трага за новим приступима, како у научном истраживању тако и у педагошком раду, навела су га да средином 1970-тих на Филозофском факултету окупи и наредних двадесетпет година води специфичну, неформалну, отворену и мултидисциплинарну „школу“ модерне историографије „Округли сто“. На „Округлом столу“ су учествовала многа позната имена европске и америчке историографије, али и студенти и стручњаци других сродних научних области. Потпуна отвореност за различита мишљења и расправу без разлика у научном статусу, била је постигнута захваљујући сталним подстицајима професора Митровића млађим учесницима да слободно износе свој став, као и његовој изразитој научној и педагошкој недогматичности.

Својим првим чланком о Југоисточној Европи као „допунском привредном простору“ (Erganzungswirtschaftsraum) 1970. Андреј Митровић је отворио један нов истраживачки проблемски циклус. На тај начин увео је у оптицај сложена разматрања о природи једне од најважнијих идеолошко-политичких конструкција о европском Југоистоку, присутном у схватањима немачких елита од Другог Царства до краја Другог светског рата.

---

¹ *Novi Magazin*, 29.08.2013, стр. 28.

Његово стално занимање и бављење теоријско-методолошким питањима дало је изузетно вредне резултате, проистекле из личног истраживачког и научног искуства, живог и непрестаног праћења кретања најважнијих токова европске и светске историографије и њиховог тумачења, као и сопственом истраживачком захватању у област историје историографије. Његова замишљеност над суштином и смислом посла историчара дала је јединствене резултате у српској историографији.

Андреј Митровић је, дубоко свестан понора политичке, друштвене и интелектуалне кризе која се пред југословенским и српским друштвом отвара, писао упозоравајући почетком 1990-тих и о опасностима садржаним у „насиљу садашњости над прошлошћу“. С подједнаком аналитичношћу прилазио је разматрању процеса који су, дубоко и често са разорним последицама, мењали друштвене, политичке, идеолошке, економске и моралне оквире времена чији је савременик. Никада се није радило о олако даваним судовима и површној „ангажованости“; критичка замишљеност над проблемима свог времена, простора и народа, одме-реност, али и оштрина запажања, лако су уочљиви у његовим текстовима и бројним интервјуима које је давао, посебно током дугих година југо-словенске кризе, у којој се српско друштво гушило и из које се мучно и споро извлачило. Када је интелектуални и сваки други интегритет био нагрисан отровом деструкције и мржње, ретки су били они који су се, као што је био његов случај, томе јавно и јасно супротстављали толеранцијом и дијалогом, али и отвореном осудом свега што је хранило процесе и појаве (укључујући и насиље над историјом), који су разарали југословенски простор у „времену деструктивних“.